

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ № 3

В.Л. КОСТЮК, В.В. ЛИТВИН, В.В. МОЗОЛЬ,  
А.О. ШАПОВАЛОВА, Р.А. СЕРБИН

**Організація діяльності підрозділів Національної поліції України  
щодо забезпечення публічної безпеки і порядку  
в умовах воєнного стану**

*Методичні рекомендації*



**Київ – 2023**

УДК 342; 34.096

**Організація діяльності підрозділів Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану:** метод. рек. / В. Л. Костюк, В. В. Литвин, В. В. Мозоль, А. О. Шаповалова, Р. А. Сербин. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2023. 52 с.

**Рецензенти:**

**Радзівон С.М.** – доцент кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

**Басс В.О.** – старший інспектор з особливих доручень відділу розшуку та опрацювання матеріалів дорожньо-транспортних пригод управління патрульної поліції у місті Києві ДПП Національної поліції України, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

**Авторський колектив:**

**Костюк В.Л.** – завідувач наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

**Литвин В.В.** – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук;

**Мозоль В.В.** – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук;

**Шаповалова А.О.** – провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності, кандидат юридичних наук;

**Сербин Р.А.** – проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

Схвалено та рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 13 від 24.10.2023 р.)

У методичних рекомендаціях розкрито особливі повноваження поліцейських, які вони набувають лише на період дії правового режиму воєнного стану, а також зроблена загальна характеристика суб'єктів забезпечення публічної безпеки та місце в ній органів Національної поліції України. У змісті роботи об'єктивно розкрито особливості взаємодії Національної поліції України з підрозділами Національної гвардії України, зі Збройними силами України, органами Служби безпеки України, органами державної влади та місцевого самоврядування. Розглянута також взаємодія Національної поліції України з добровольчими формуваннями територіальної оборони, які виражаються в особливих умовах несення служби, наприклад на блокпосту чи під час дії комендантської години.

Розраховано на працівників системи МВС України, науковий, науково-педагогічний склад, ад'юнктів, здобувачів вищої освіти закладів із специфічними умовами навчання та інших зацікавлених осіб.

## ЗМІСТ

Вступ.....	4
<b>РОЗДІЛ 1. ОГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....</b>	<b>5</b>
1.1. Загальна характеристика суб'єктів забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану та місце в ній органів Національної поліції України .....	5
1.2. Правова основа діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану.....	14
1.3. Актуальні зміни у повноваженнях поліцейського на час дії воєнного стану.....	16
<b>РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....</b>	<b>25</b>
2.1. Організація публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану .....	25
2.2. Особливості взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки у період дії режиму воєнного часу.....	28
2.2.1. Взаємодія підрозділів Національної поліції України та Національної гвардії України.....	28
2.2.2. Взаємодія Національної поліції України зі Збройними силами України.....	30
2.2.3. Взаємодія Національної поліції України з органами Служби безпеки України .....	31
2.2.4. Взаємодія органів Національної поліції України з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.....	34
2.2.5. Взаємодія органів Національної поліції України з громадськістю.....	36
2.2.6. Взаємодія Національної поліції України з добровольчими формуваннями територіальної оборони .....	39
2.3. Особливості діяльності Національної поліції України під час несення служби на блокпостах .....	41
2.4. Окремі аспекти щодо профілактики правопорушень, що посягають на публічну безпеку і порядок в умовах воєнного стану .....	46
<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>48</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>	<b>49</b>

## ВСТУП

Повномасштабне вторгнення країни-агресора на території країни змусило сили захисту та оборони швидко реагувати на зміну оперативної обстановки в країні залучаючи всі наявні сили, засоби й резерви. Як наслідок, введений воєнний стан вимагав від правоохоронців здійснення розширених повноважень, компетенцій та обов'язків, які б закріплювались на законодавчому рівні.

Протягом перших місяців протистояння загарбникам до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Національної поліції України (далі – НПУ), було внесено низку змін, що стосувались: взаємодії з іншими правоохоронними та державними інституціями (Збройними Силами України, Національної гвардії України, Служби безпеки України та ін.); розширення повноважень й прав; порядку співпраці з громадянами; правил поведження з вибухонебезпечними предметами тощо.

Основним законодавчим актом, яким керується НПУ в своїй діяльності окрім Закону України «Про Національну поліцію», став Закон України «Про правовий режим воєнного стану». Саме в ньому зазначено, які права й свободи юридичних та фізичних осіб законно можуть бути обмежені поліцейськими в разі такої необхідності.

Слід розуміти, що всі безпекові заходи, які проводить Національна поліція, є необхідними для збереження життя й здоров'я громадян; забезпечення публічної безпеки і порядку; виявлення диверсійно-розвідувальних груп; протидії терористичним актам та захисту територіальної цілісності України. Відповідно, діяльність правоохоронців повинна бути чітко регламентована та організована.

## РОЗДІЛ 1. ОГРОНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

### 1.1. Загальна характеристика суб'єктів забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану та місце в ній органів Національної поліції України

24 лютого 2022 року з 05 години 30 хвилин в Україні введено *режим воєнного стану* – тобто особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень<sup>1</sup>.

Правовий режим воєнного стану передбачає надання додаткових повноважень окремим органам державної влади та здійснення виконавчої влади органами військового командування. виявляється необхідним з'ясувати яких саме органів влади це стосується та дослідити, якими повноваженнями їх наділяє держава на період тривання режиму воєнного стану.

Основні нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування в особливих умовах, зокрема під час воєнного стану: Конституція України, Закон України «Про оборону України», Закон України «Про національну безпеку України», Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»», Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні» від 26.11.2018 № 0012525-18, Порядок залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 № 753, Порядок здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.2020 № 573.

---

<sup>1</sup> Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

Закон України «Про національну безпеку України» визначає основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз, що є найбільш актуальним в умовах сьогодення. Крім того, цей Закон визначає та розмежує повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, а також створює основу для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки і сил оборони, тощо<sup>2</sup>. Так само важливим є розгляд Закону України «Про правовий режим воєнного стану» який визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб<sup>3</sup>.

*До основних органів державної влади, які входять до сектору безпеки і оборони України, відносяться:*

1. Верховна Рада України, яка в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях:

– працює в сесійному режимі;

– у разі закінчення строку повноважень Верховної Ради України під час дії воєнного стану її повноваження продовжуються до дня першого засідання першої сесії Верховної Ради України, обраної після скасування воєнного стану;

– повноваження Верховної Ради України, передбачені Конституцією України, в умовах воєнного стану не можуть бути обмежені.

2. Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях:

1) працює відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану;

2) розробляє та вводить в дію План запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України з урахуванням загроз та особливостей конкретної ситуації, яка склалася;

3) організовує та здійснює керівництво центральними та іншими органами виконавчої влади в умовах воєнного стану;

4) після початку збройного конфлікту здійснює заходи щодо створення відповідно до норм міжнародного гуманітарного права безпечних зон, організованих у спосіб, який дає змогу забезпечити захист цивільних осіб;

---

<sup>2</sup> Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

<sup>3</sup> Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

5) визначає особливості здійснення оборонних та публічних закупівель із забезпеченням захищеності державних замовників і замовників від воєнних загроз.

3. Міністерство оборони України – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період. До його повноважень належать:

- організація в силах оборони заходів оборонного планування;
- визначення засад воєнної, військової кадрової та військово-технічної політики у сфері оборони;
- здійснення в установленому порядку координації діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування щодо підготовки держави до оборони.

4. Збройні Сили України (далі – ЗСУ), є військовим формуванням, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. ЗСУ забезпечують:

- стримування та відсіч збройної агресії проти України;
- охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України;
- у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом<sup>4</sup>.

5. Державна спеціальна служба транспорту, є спеціалізованим військовим формуванням, що входить до системи Міністерства оборони України, та призначена для забезпечення стійкого функціонування транспорту в мирний час та в особливий період, зокрема виконання завдань з технічного прикриття, відбудови, встановлення загороджень на об'єктах національної транспортної системи України з метою забезпечення діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України. Із введенням воєнного стану Державна спеціальна служба транспорту приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану і підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України, про що зазначається в указі Президента України про введення воєнного стану, який затверджується Верховною Радою України<sup>5</sup>.

6. Міністерство внутрішніх справ України – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах:

- 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання громадської безпеки і правопорядку, а також надання поліцейських послуг;

---

<sup>4</sup>Про Збройні Сили України: Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1934-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.

<sup>5</sup>Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 5 лют. 2004 р. № 1449-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15#Text>.

2) захисту державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

4) міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів<sup>6</sup>.

7. Національна гвардія України – військове формування з правоохоронними функціями, призначеним для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з іншими органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій. У мирний час Національна гвардія України входить до складу сил безпеки і виконує правоохоронні функції, а також розвиває спроможності, необхідні для виконання завдань у складі сил оборони. Із введенням воєнного стану Національна гвардія України:

– приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану;

– входить до сил оборони, виконує завдання та підпорядковується відповідно до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та Закону України «Про Національну гвардію України»<sup>7</sup>.

8. Національна поліція України діє у відповідності до Закону України «Про Національну поліцію» і є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги<sup>8</sup>. На повноваженнях цього органу виконавчої влади зупинимось пізніше.

9. Державна прикордонна служба України – правоохоронним орган спеціального призначення, що реалізує державну політику у сфері безпеки

---

<sup>6</sup> Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п#Text>.

<sup>7</sup> Про Національну гвардію України: Закон України від 13 берез. 2014 р. № 876-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.

<sup>8</sup> Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.



державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні<sup>9</sup>.

10. Державна міграційна служба України – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів<sup>10</sup>.

11. Державна служба України з надзвичайних ситуацій є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проведення аварійно-рятувальних робіт, пожежогасіння, пожежної та техногенної безпеки, роботи рятувальних служб під час аварій, а також гідрометеорологічної діяльності<sup>11</sup>.

12. Служба безпеки України та Антитерористичний центр при Службі безпеки України, є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, що забезпечує державну безпеку, здійснюючи з неухильним дотриманням прав і свобод людини і громадянина:

- 1) протидію розвідувально-підривній діяльності проти України;
- 2) боротьбу з тероризмом;
- 3) контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури;
- 4) охорону державної таємниці. СБУ підпорядковується Президентові України та підконтрольна Верховній Раді України.

13. Служба судової охорони, що є державним органом у системі правосуддя для забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, органах та установах системи правосуддя<sup>12</sup>. Статус і повноваження Служби судової охорони визначаються Законом України «Про судоустрій і статус суддів» та Положенням про Службу судової охорони, затвердженим Рішенням Вищої ради правосуддя від 04 квітня 2019 року № 1051/0/15-19.

<sup>9</sup> Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 лист. 2018 р. № 971. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text>.

<sup>10</sup> Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серп. 2014 р. № 360. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-п#Text>.

<sup>11</sup> Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 груд. 2015 р. № 1052. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>.

<sup>12</sup> Про затвердження Положення про Службу судової охорони: Рішення Вищої ради правосуддя від 04 квіт. 2019 р. № 1051/0/15-19. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>.

14. Управління державної охорони України відповідно до закону здійснює державну охорону органів державної влади України, забезпечення безпеки посадових осіб та охорони об'єктів, визначених законом<sup>13</sup>.

15. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України є державним органом, призначеним для забезпечення функціонування і розвитку державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку, формування та реалізації державної політики у сферах кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, криптографічного та технічного захисту інформації, телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку, а також інших завдань відповідно до закону<sup>14</sup>.

16. Апарат Ради національної безпеки і оборони України, є державним органом, який здійснює поточне інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення діяльності Ради національної безпеки і оборони України<sup>15</sup>.

17. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України – центральний орган виконавчої влади:

- забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, разом з іншими органами сектору безпеки і оборони;
- визначає пріоритетні напрями розвитку оборонно-промислового комплексу;
- забезпечує нормативно-правове регулювання у цій сфері;
- аналізує стан та тенденції розвитку оборонно-промислового комплексу України;
- розробляє та організовує виконання державних програм розвитку оборонно-промислового комплексу. Головним завданням оборонно-промислового комплексу України є забезпечення оперативних спроможностей сил та засобів сектору безпеки і оборони шляхом постачання нових і модернізації наявних зразків озброєння, військової та спеціальної техніки<sup>16</sup>.

18. Суди, оскільки правосуддя на всій території України. При цьому, під час дії воєнного стану скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. У разі неможливості здійснювати правосуддя судами, які діють на території, на якій введено воєнний стан, законами України може бути змінена територіальна підсудність судових справ, що розглядаються в цих судах, або в

---

<sup>13</sup> Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 4 берез. 1998 р. № 160/98-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text>.

<sup>14</sup> Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3475-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text>.

<sup>15</sup> Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 25 квіт. 2016 р. № 171/2016. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171/2016#Text>.

<sup>16</sup> Деякі питання Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 верес. 2020 р. № 819. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2020-п#Text>.

установленому законом порядку змінено місцезнаходження судів. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається<sup>17</sup>.

Окремо слід відмітити розвідувальні органи України, які здійснюють розвідувальну діяльність з метою сприяння реалізації національних інтересів України та протидії зовнішнім загрозам національній безпеці України у визначених законом сферах. Розвідувальні органи як суб'єкти забезпечення національної безпеки і оборони України беруть участь у формуванні і реалізації державної політики з питань національної безпеки і оборони у визначених законодавством сферах. Повноваження розвідувальних органів визначаються законодавством України. Пріоритетні завдання розвідувальним органам визначаються Президентом України. Керівництво та координацію у сферах національної безпеки і оборони здійснюють Президент України та Рада національної безпеки і оборони України<sup>18</sup>.

Координацію у сферах національної безпеки і оборони здійснює Рада національної безпеки і оборони України відповідно до ст. 107 Конституції України та Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України». Зокрема, в умовах воєнного або надзвичайного стану, в особливий період, а також у разі виникнення кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України, Рада національної безпеки і оборони України координує діяльність органів виконавчої влади, розглядає пропозиції щодо застосування відповідно до закону спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів. Крім того, Рада національної безпеки і оборони України у випадках, передбачених законом, Рада національної безпеки і оборони України подає на розгляд Президентові України пропозиції щодо утворення вищого колегіального стратегічного органу воєнного керівництва обороною держави в особливий період.

Відповідно до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану», разом з органами виконавчої влади, військовими адміністраціями, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування право запроваджувати та здійснювати заходи правового режиму воєнного стану надається військовому командуванню, до якого відносяться: Головнокомандувач Збройних Сил України, Командувач об'єднаних сил Збройних Сил України, командувачі видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з'єднань, військових частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань<sup>19</sup>.

---

<sup>17</sup> Мисник Н. Робота судів України в умовах воєнного стану. *Юрліга. Ligazakon*. URL: [https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874\\_robota-sudv-ukrani-v-umovakh-vonnogo-stanu](https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874_robota-sudv-ukrani-v-umovakh-vonnogo-stanu).

<sup>18</sup> Про розвідку: Закон України від 17 верес. 2020 р. № 912-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text>.

<sup>19</sup> Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

До системи суб'єктів забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану входять представники як органів державної влади так і місцевого самоврядування, які забезпечують діяльність із забезпечення національної безпеки і оборони державного суверенітету України.

Національна поліція України є одним з органів виконавчої влади, що входить до сектору безпеки і оборони, діє у відповідності до Закону України «Про Національну поліцію» і, за ст. 1 названого Закону, є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Національна поліція є ключовим суб'єктом здійснення поліцейської діяльності, а відтак, забезпечення публічної безпеки і порядку, оскільки:

«1) вона є центральним органом виконавчої влади, спеціально створеним державою для надання поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки й порядку, протидії злочинності, охорони та захисту прав і свобод громадян, надання послуг з допомоги особам, які її потребують;

2) Національна поліція діє шляхом задоволення потреб суспільства, а основним критерієм ефективності її діяльності є рівень довіри громадян до органів поліції;

3) працівники поліції мають право вживати заходів адміністративного примусу та адміністративного нагляду в порядку й на підставах, визначених чинним законодавством України;

4) поліція володіє виключним правом застосовувати спеціальні заходи примусу, що охоплюють використання фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї;

5) діяльність Національної поліції є професійною, здійснюється особами, які мають відповідні компетенції у сфері практичної охорони та захисту прав і свобод громадян»<sup>20</sup>.

Також, оскільки забезпечення публічної безпеки і порядку є одним із основних завдань, що ставляться перед поліцейськими, необхідно визначити, що прийнято розуміти під цими поняттями. Перш за все, необхідно відзначити, що в законодавстві досить часто зустрічаються поняття «громадський порядок» та «громадська безпека», на рівні із «публічна безпека і порядок», зазвичай, ці поняття прийнято сприймати як синонімічні, і, оскільки законодавче визначення цих понять відсутнє, пропонуємо взяти за основу визначення, наведені у навчальному

---

<sup>20</sup> Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

посібнику «Поліцейська (адміністративна) діяльність», та розуміти їх наступним чином:

*Публічна безпека* – це стан захищеності інтересів людини, суспільства й держави від суспільно небезпечних діянь і негативного впливу надзвичайних обставин, викликаних криміногенною ситуацією, стихійним лихом, катастрофами, аваріями і пожежами, епідеміями та іншими надзвичайними ситуаціями.

*Публічний порядок* – це врегульована правовими та іншими соціальними нормами система суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, повагу до честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі»<sup>21</sup>.

*Основні ознаки стану «публічна безпека та порядок»:*

- захищеність життєво важливих для суспільства й особи інтересів;
- наявність почуття безпеки й суспільного спокою щодо різного роду загроз, а також відсутність страху перед ними;
- державний характер забезпечення запобігання порушенням публічної безпеки та порядку<sup>22</sup>.

Національна поліція відіграє центральну роль у забезпеченні публічної безпеки і порядку, як у мирний час так і в умовах воєнного стану, що обумовлено її сутністю та відображено у завданнях, якими вона законодавчо наділена, які викладені у ст. 2 Закону «Про Національну поліцію» та знаходять своє відображення у вищенаведеному визначенні поліції. Це також яскраво відображається у положеннях ст. 23 Закону «Про Національну поліцію», яка надає перелік повноважень, якими наділяється поліція та перелік яких, власне, і було розширено Законом України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану».

В умовах воєнного стану особливості організації діяльності органів внутрішніх справ, до яких прийнято відносити і поліцію, щодо охорони громадського порядку визначаються чинним законодавством і залежать від ситуації, що склалася, поставлених завдань та стану оперативної обстановки<sup>23</sup>.

Проте, відповідно до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану», у період дії воєнного стану не можуть бути припинені повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, судів, органів прокуратури, органів, що здійснюють оперативно-

---

<sup>21</sup> Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. І. Безпалової. Харків: ХНУВС, 2020. С. 179.

<sup>22</sup> Швець О.М. Публічна безпека й порядок в умовах карантину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 238-241. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/57>.

<sup>23</sup> Ковалів М. В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 837. С. 65-70.

розшукову діяльність, досудове розслідування, розвідувальних органів та органів, підрозділи яких здійснюють контррозвідувальну діяльність<sup>24</sup>, а отже і повноваження поліції не підлягають припиненню. Таким, чином, основні повноваження поліцейських у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, викладені у ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію України», мають продовжити виконуватись.

## **1.2. Правова основа діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану**

Законодавча база для діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану базується на ряді нормативних актів, які регулюють її функціонування, повноваження та взаємовідносини з громадянами та іншими суб'єктами. Адже саме від ефективності роботи Національної поліції залежить безпосереднє забезпечення внутрішньої безпеки держави в умовах існуючого воєнного стану. Слід зазначити, що низка норм, що стосуються нормативно-правового забезпечення діяльності поліції в умовах воєнного стану вже існувала до його введення. Так, згідно з пунктом 24 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція, відповідно до покладених на неї завдань, мала повноваження щодо участі у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його введення на всій території України або в окремій місцевості. Крім того, статтею 24 цього Закону визначено додаткові повноваження поліції та встановлено, що у разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості. У ході забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості, виконання завдань територіальної оборони органи та підрозділи, що входять до системи поліції та дислокуються в межах Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, області, міста Києва, підпорядковуються відповідному начальнику Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, області, місті Києві<sup>25</sup>.

---

<sup>24</sup>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

<sup>25</sup>Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

З 24 лютого 2022 року до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність НПУ, внесено значну кількість змін, що регулюють функціонування цього правоохоронного органу та його компетенції в період дії воєнного стану у країні. Вказані новації у законодавстві передбачають, що під час дії воєнного стану Національна поліція України діє згідно з призначенням та специфікою цього органу і з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Разом з цим слід розуміти, що введення воєнного стану у країні є лише підставою для можливості посилення необхідних і законних заходів безпеки. Тобто введення таких обмежень ніяк не свідчить про відміну визначених законом процедур та відсутності обов'язку виконувати вимоги закону з боку працівників поліції<sup>26</sup>.

Загалом на час дії воєнного стану було прийнято три закони України, які стосувалися зокрема НПУ:

– Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану», діє тимчасово, на період введення в Україні воєнного стану, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії рф та/або інших держав проти України та 60 днів після цього<sup>27</sup>.

– Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» визначає правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (збройний конфлікт, воєнні дії, тимчасова окупація частини території України, надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру), та забезпечує правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей<sup>28</sup>.

---

<sup>26</sup> Національна поліція України в умовах воєнного стану. Настільна книга поліцейського. / Під. заг. ред. Копотуна І. М. Київ. ВД «Професіонал», 2022. С. 3.

<sup>27</sup> Про внесення змін до законів України “Про Національну поліцію” та “Про Дисциплінарний статут Національної поліції України” з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану: Закон України від 15 берез. 2022 р. № 2123-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.

<sup>28</sup> Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2191-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2191-20#Text>.

– Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо присвоєння спеціальних звань поліції під час дії воєнного стану» визначає порядок присвоєння чергового та дострокового чергового спеціального звання<sup>29</sup>.

Звернення до Кримінального кодексу України дає підстави констатувати, що з 24 лютого 2022 року до нього також було внесено ряд змін. Внесення змін до законодавства про кримінальну відповідальність пояснюється тим, що одним з важливих завдань є визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння в умовах дії режиму воєнного стану, а саме зазначення в кримінальному законодавстві положення стосовно того, що не є кримінальним правопорушенням діяння (дія або бездіяльність), вчинене в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту та спрямоване на відсіч та стримування (нейтралізацію) збройної агресії Російської Федерації або агресії іншої країни, якщо це заподіяло шкоду життю та здоров'ю тієї особи, хто посягає, а також заподіяло шкоду правоохоронюваним інтересам фізичних або юридичних осіб або держави Україна, при відсутності ознак катування та порушення правил ведення війни або застосування збройної сили, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Враховуючи особливість збройного протистояння, поліцейські, які виконують обов'язки з охорони публічного порядку в умовах воєнного стану, мають знати організацію і тактику діяльності правоохоронних відомств у таких умовах, завдання, функції, форми і методи діяльності поліції, рішення місцевих органів влади з питань охорони публічного порядку, чинне законодавство, зокрема те, яке регламентує дії поліції та інших правоохоронних структур в умовах режиму воєнного стану. Тобто надзвичайна складність забезпечення публічного порядку в умовах воєнного стану вимагає високої професійної підготовки працівників поліції. Дії поліцейських в умовах воєнного стану мають бути юридично грамотними, сприйматися громадянами, чії права та свободи обмежуються, як справедливі та законні.

### **1.3. Актуальні зміни у повноваженнях поліцейського на час дії воєнного стану**

Відповідно до змін до Закону України «Про Національну поліцію, якими передбачено розширення повноважень поліцейських на період введення в Україні воєнного стану та 60 днів після його припинення або скасування поліцейським у воєнний час надано нові ключові повноваження.

#### *1. Однострій поліцейських.*

Стаття 20 Закону зазнала змін, які стосуються носіння спеціального жетону (до внесення змін це був нагрудний знак).

---

<sup>29</sup>Про внесення змін до деяких законів України щодо присвоєння спеціальних звань поліції під час дії воєнного стану: Закон України від 24 берез. 2022 р. № 2151-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2151-20#Text>.



Поліцейський, який виконує службові обов'язки в цивільному одязі, зобов'язаний завжди мати при собі спеціальний жетон, крім випадків, коли його наявність перешкоджає проведенню оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій, виконанню завдань в умовах режиму секретності, або здійсненню заходів із забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також спеціальних заходів із забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів, або під час здійснення повноважень поліції під час дії воєнного стану.

У разі виконання поліцейським службових обов'язків із використанням засобів індивідуального захисту на них розміщується ідентифікаційний номер або спеціальний жетон, крім здійснення повноважень поліції під час дії воєнного стану.

## *2. Повноваження поліції.*

До статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» додано найбільше змін, як результат – коло повноважень поліцейських значно розширилося.

### *Нові повноваження:*

– здійснювати екстрені комунікації за телефонним номером 102, оброблення та використання інформації, переданої поліції постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг у випадках та порядку, передбачених Законом України «Про електронні комунікації»<sup>30</sup>.

### *Отримання інформації від державних органів та державних підприємств за письмовим запитом у чітко визначені терміни*

За письмовим запитом в установленому законом порядку безоплатно одержувати від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання завдань та повноважень поліції, у тому числі стосовно військовополонених, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості – не пізніше десятиденного строку з дня отримання запиту, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню.

### *Конвоювання осіб та утримання осіб в ізоляторах тимчасового тримання*

Здійснювати конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також охороняти їх у залі суду.

Перелік місцевих загальних судів, відповідних установ попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, з/до яких поліцією здійснюється конвоювання, визначається Міністром внутрішніх справ України;

---

<sup>30</sup> Про електронні комунікації: Закон України від 16 груд. 2020 р. № 1089-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>.

У випадках, передбачених законом, утримує в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, стосовно яких як запобіжний захід застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, а також обвинувачених і засуджених.

*Розмінування та техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події*

- у межах визначеної законодавством компетенції здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

- організовує роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;

- здійснює техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху.

*Співпраця поліції з Інтерполом та Європолом*

- здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та виступає як Національне центральне бюро Інтерполу;

- здійснює співробітництво з Європейським поліцейським офісом (Європолом) та діє як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європолом;

- організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції – Інтерполом, Європейським поліцейським офісом (Європолом), а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу.

*Збір біометричних даних*

Поліції дозволено здійснювати збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України<sup>31</sup>

*Адміністративний нагляд*

- здійснює адміністративний нагляд відповідно до закону

*Використання повітряних суден та безпілотних повітряних суден*

<sup>31</sup> Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

- використовує повітряні судна, безпілотні повітряні судна, транспортні засоби, що рухаються по поверхні води або під нею, у тому числі дистанційно керовані;

- вживає заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення.

Окрім цього, допускається відмова від залучення поліції для проведення виконавчих дій з підстав залучення особового складу територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки та порядку чи масових заворушень під час дії воєнного стану, а також подолання наслідків надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, у тому числі аварій, епідемій.

*Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення*

надає до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів в електронній формі та в обсягах даних, зазначених у статтях 7, 14 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів», відомості, необхідні для забезпечення ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів<sup>32</sup>.

Поліція зобов'язана письмово інформувати митні органи про виявлення нецільового використання та/або передачі транспортних засобів особистого користування, тимчасово ввезених на митну територію України чи поміщених у митний режим транзиту, у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такі транспортні засоби на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також про виявлення розкомплектування таких транспортних засобів.

Розділ 5 Закону України «Про Національну поліцію» також зазнав деяких змін, які стосуються періоду воєнного стану.

1. Поліція отримала можливість здійснювати перевірку документів та фіксувати дані, що містяться в документах, якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених (п. 1 ч. 1 ст. 32).

2. Поліція має право зупиняти транспортні засоби, якщо наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

3. Також відповідно до частини одинадцятої статті 35 запроваджено додаткову підставу зупинення транспортного засобу – якщо наявна інформація, яка свідчить

---

<sup>32</sup> Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів: Закон України від 16 берез. 2017 р. № 1951- VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1951-19#Text>.

про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

4. За новою редакцією ст. 40 поліція зможе використовувати у своїй діяльності такі технічні засоби, як безпілотні повітряні судна, та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню; спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- й відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб і номерних знаків транспортних засобів.

5. Своєю фото- та відеотехніку, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень, а також з виявлення радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз, поліція має змогу закріплювати на однострої, у/на безпілотних літальних апаратах, службових транспортних засобах, суднах чи інших плаваючих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також монтувати/розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель.

Стаття 24 вказаного закону визначає *додаткові повноваження органів поліції* під час введення воєнного стану, а саме, органи поліції беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану.

Під визначенням «забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану» можемо виділити наступні заходи:

- посилений режим охорони публічного порядку та безпеки;
- боротьба з диверсійно-розвідувальними силами;
- охорона стратегічно важливих об'єктів і комунікацій життєдіяльності;
- забезпечення взаємодії суб'єктів територіальної оборони;
- сприяння діяльності військової адміністрації, судів, прокуратури, судових органів в період дії воєнного стану.

Під час дії воєнного стану поліція особливого призначення в ході відсічі збройної агресії проти України за рішенням військового командування, погодженим з керівником поліції або уповноваженою ним особою, може брати участь в обороні України відповідно до Закону України «Про оборону України» шляхом безпосереднього ведення бойових дій

#### *Поліцейські заходи примусу*

Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем (ч.4 п.14 ст. 42 Закону)

За необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського чи іншої особи, та усунення небезпеки у стані крайньої необхідності

або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір, поліцейський має право застосовувати будь-які підручні засоби, а не тільки ті спеціальні засоби, які передбачені ст. 45 Закону (ч. 5 ст. 42).

Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені ст. 42, стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, які стосуються порядку застосування заходів примусу, порядку застосування спеціальних засобів та порядку застосування вогнепальної зброї (ч. 9 ст. 42).

У разі застосування такого примусу, внаслідок чого зазначеним особам було спричинено тілесне ушкодження, каліцтво, вогнепальне поранення, поліцейський за можливості має усно або за допомогою засобів комунікації повідомити про це свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора (ч. 10 ст. 42).

#### *Застосування спеціальних засобів*

*Частина третю статті 45 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 3232-IX від 13.07.2023<sup>33</sup>*

14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем, застосовуються під час:

а) припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що такі судна використовуються для вчинення правопорушення або становлять загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського;

б) охорони визначеної території чи об'єкта із спеціальним режимом, об'єкта критичної інфраструктури або місця здійснення спеціального поліцейського контролю, а також у разі участі у здійсненні державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

#### *Застосування вогнепальної зброї*

*Частина четверту статті 46 доповнено пунктом 8 згідно із Законом № 3232-IX від 13.07.2023<sup>34</sup>*

---

<sup>33</sup> Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню: Закон України від 13 лип. 2023 р. № 3232-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3232-20#n63>.

<sup>34</sup> Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню: Закон України від 13 лип. 2023 р. № 3232-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3232-20#n63>.

Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

8) для примусового припинення польоту безпілотного повітряного судна, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що таке судно використовується для вчинення правопорушення або становить загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського, шляхом пошкодження чи знищення безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпілотної авіаційної системи.

*Атестування поліцейських.*

Відповідно до нової редакції ст. 57 Закону, атестування поліцейських може проводитися для визначення відповідності займаній посаді.

Оскільки було заборонено проводити атестування поліцейських під час воєнного стану, особи, які були переміщені на вищу посаду без проведення атестації, протягом 60 днів з дня закінчення дії воєнного стану повинні пройти атестування у загальному порядку для визначення відповідності займаній посаді.

*Громадський контроль.*

Закон України «Про Національну поліцію» доповнено ст. 90<sup>1</sup>, згідно з якою під час дії воєнного стану громадський контроль за діяльністю поліції не здійснюється.

Тобто під час воєнного стану не може бути річного звіту про діяльність поліції; прийняття резолюції недовіри керівникам поліції; зустрічей з органами місцевого самоврядування та населенням; залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських.

*Зміни, внесені до Дисциплінарного статуту Національної поліції України*

Була встановлена нова процедура проведення службового розслідування на час дії воєнного стану, а саме:

*1) правила розслідування:*

- службове розслідування проводиться у формі письмового провадження;
- може проводитися як дисциплінарною комісією, так і однією особою, зокрема уповноваженим керівником (щодо керівників та заступників керівника НП – лише дисциплінарна комісія);
- має бути проведено протягом 15 днів (строк може бути продовжено ще на 15 днів);

*2) відсторонення поліцейського:*

- у період дії воєнного стану на поліцейського, щодо якого здійснюється розслідування, може бути покладено тимчасове виконання обов'язків за іншою посадою, залежно від тяжкості дисциплінарного проступку та можливості виконання поліцейським своїх повноважень за іншою посадою впливати на хід розслідування (нагрудний знак, спеціальні засоби та зброя не вилучаються);

*3) особливості застосування дисциплінарних стягнень:*

- дисциплінарні проступки, пов'язані з перебуванням поліцейського на службі у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також з залишенням місця несення служби без поважних причин, не можуть вважатись незначними;

- протягом 10 днів з дня підписання наказу про дисциплінарну відповідальність особа, яка це зробила, має право пом'якшити або застосувати суворіше дисциплінарне стягнення, або звільнити від відповідальності, якщо для цього будуть підстави;

- у разі застосування до поліцейського інших заходів дисциплінарного впливу, не пов'язаних із застосуванням дисциплінарного стягнення, прямий керівник посадової особи, яка призначила службове розслідування, має право переглянути це рішення шляхом видання наказу про притягнення цього поліцейського до дисциплінарної відповідальності;

#### *4) оскарження поліцейським наказу про дисциплінарне стягнення:*

- поліцейський має право протягом 3 днів звернутися до прямого керівника з рапортом про перегляд або скасування дисциплінарного стягнення (якщо це стосується звільнення з посади чи зі служби – то протягом 5 днів, але не пізніше видання наказу по особовому складу про виконання такого стягнення);

- розгляд рапорту здійснюється протягом 7 днів шляхом перевірки аргументів поліцейського (відповідь надсилається за тими ж правилами, що й наказ про дисциплінарне стягнення);

- протягом 15 днів з дня ознайомлення поліцейського з наказом він може оскаржити його до адміністративного суду.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2023 року № 485 було внесено зміни до Положення про Національну поліцію з метою приведення його у відповідність до чинного законодавства<sup>35</sup>. Зокрема передбачено *нові повноваження Національної поліції*:

- здійснення у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією, Державною прикордонною службою, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки боротьби з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

- сприяння Державній прикордонній службі у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та спільно із відповідними правоохоронними органами ліквідації таких каналів;

---

<sup>35</sup> Про внесення змін до пункту 4 Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 трав. 2023 р. № 485. *LIGA 360*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp230485?an=1>.

- забезпечення відповідно до законодавства контролю за справлянням надходжень до державного бюджету платежів (адміністративні штрафи та інші санкції) згідно з переліком кодів бюджетної класифікації видатків, визначеним Урядом для Національної поліції України, та ведення обліку таких платежів у межах компетенції;
- забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану в разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості тощо.



## РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

### 2.1. Організація публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану

Забезпечення публічної безпеки та порядку є одним із пріоритетних завдань Національної поліції України та має велике значення для держави, особливо на час дії воєнного стану. Існує ряд особливостей забезпечення публічної безпеки і порядку як самостійно органами та підрозділами Національної поліції України, так і під час взаємодії з іншими уповноваженими правоохоронними органами та добровольчими воєнізованими об'єднаннями в умовах воєнного стану<sup>36</sup>.

Так, відповідно до п. 3.9. ст. 15 Закону України «Про національну безпеку», військові адміністрації, котрі є тимчасовими державними органами, які утворюються на територіях держави, де вводиться правовий режим воєнного стану, заслуховують інформацію керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території, що вказує на відповідність та продовження виконання своїх пріоритетних завдань Національною поліцією України, які закріплені у ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію». Але в умовах дії правового режиму воєнного стану під час забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку на уповноважені органи та підрозділи Національної поліції покладаються особливі вимоги щодо несення служби. До таких особливостей, наприклад, відносяться:

- несення служби щодо забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку під час комендантської години, в умовах активних бойових дій під час звільнення окупованих територій;

- на блокпостах;
- виявлення та знешкодження диверсійно-розвідувальних груп ворога;
- під час взаємодії з підрозділами Національної гвардії України та добровольчими формуваннями територіальної громади тощо<sup>37</sup>.

Усе це вимагає належного ефективного управління та координації щодо алгоритмів дій у певних ситуаціях, розрахунку сил та засобів, матеріально-технічного забезпечення тощо. Але ефективне управління силами та засобами Національної поліції України під час забезпечення публічної (громадської) безпеки і

---

<sup>36</sup> Ковалів М. В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 837. С. 65-70.

<sup>37</sup> Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

порядку неможливо без відповідної підготовки, основою якої є ефективне планування.

У таких планах визначаються наявні сили та засоби, склад зведеного загону, додаткові сили та засоби, резерви, варіанти посиленого несення служби, підвищена готовність особового складу, бойова готовність, схеми зв'язку, конкретні виконавці й їхні обов'язки, календарний графік виконання заходів на той чи інший варіант розвитку особливих подій. До плану додаються оперативні карти, схеми збору особового складу по тривозі, основні та запасні місця дислокації, порядок взаємодії з іншими правоохоронними органами. У плані вказуються також підстави і порядок введення його в дію. Заздалегідь розроблені планові заходи, випробувані на практичних заняттях з особовим складом, максимально наближені до реальної оперативної обстановки, є запорукою ефективної діяльності органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Типові плани багаторазового використання дають можливість економити час під час розроблення управлінських рішень, вибору оптимальних варіантів і порядку дій, попередніх розрахунків сил і засобів, підготувати особовий склад до діяльності в умовах воєнного стану<sup>38</sup>.

До основних завдань діяльності Національної поліції у зазначених умовах можна віднести такі:

- попередження, припинення та ліквідація групових порушень громадського порядку та масових заворушень;
- забезпечення посиленої охорони особливо важливих та інших об'єктів;
- забезпечення публічного порядку та безпеки;
- участь у рятуванні людей та надання їм допомоги;
- забезпечення охорони майна, яке залишилося без догляду.

Що стосується особливості забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану, то слід почати з особливостей взаємодії з іншими уповноваженими державними органами та добровольчими воєнізованими об'єднаннями щодо забезпечення публічної безпеки та порядку.

Так, відповідно до п. 4 Наказу МВС України від 10.08.2016 року № 773, основними формами взаємодії Національної поліції України та Національної гвардії України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку є:

- спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;
- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та

---

<sup>38</sup> Ковалів М. В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 837. С. 65-70.

спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

– проведення спільних заходів із метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць<sup>39</sup>.

Вищезазначені форми взаємодії визначено у звичайних умовах існування держави, то можна констатувати, що вони будуть діяти і під час уведення правового режиму воєнного стану.

Слід зазначити, що у зв'язку з тим, що в умовах воєнного стану можуть виникати виняткові ситуації, що потребують відповідного цивільного захисту, стає важливим питання взаємодії Національної поліції України з підрозділами Національної гвардії та з органами управління та підпорядкованими їм силами цивільного захисту. Також важливою особливістю забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану є ефективна взаємодія з добровольчими формуваннями територіальної оборони.

Окрім цього, низку особливостей забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану передбачено Постановою Кабінету Міністрів України «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» від 08.07.2020 року № 573, яка крім питань взаємодії з іншими правоохоронними органами закріплює права патрулів під час дії комендантської години, а саме:

1) затримувати і доставляти в органи або підрозділи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;

2) перевіряти в осіб посвідчення, документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, або паспортні документи іноземця, особи без громадянства, документи, що підтверджують законність перебування на території України, та перепустки, а в разі їх відсутності – затримувати відповідних осіб та доставляти в органи або підрозділи Національної поліції для встановлення особи; за потреби проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, які ними перевозяться;

3) вилучати в осіб предмети, які є знаряддям, засобом або предметом правопорушення, і передавати їх органам або підрозділам Національної поліції;

4) тимчасово обмежувати або забороняти на вулицях та дорогах, окремих ділянках місцевості та в інших громадських місцях перебування або пересування осіб, рух транспортних засобів, зокрема транспортних засобів іноземних,

---

<sup>39</sup> Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 серп. 2016 р. № 773. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>.

консульських установ чи представництв міжнародних організацій; виводити осіб з окремих ділянок місцевості та об'єктів, евакуювати транспортні засоби;

5) входити (проникати) на територію та у приміщення підприємств, установ і організацій, у житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать особам, під час припинення кримінального правопорушення та в разі переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю осіб;

б) використовувати зі службовою метою засоби зв'язку і транспортні засоби, що належать особам (за їх згодою), підприємствам, установам і організаціям, за винятком транспортних засобів іноземних консульських установ чи представництв міжнародних організацій, для запобігання вчиненню кримінального правопорушення, переслідування та затримання осіб, що підозрюються у вчиненні злочину або для доставки до лікувальних закладів осіб, які потребують медичної допомоги, проїзду до місця злочину;

7) застосовувати відповідно до законодавства заходи фізичного впливу, зброю і спеціальні засоби <sup>40</sup>.

## **2.2. Особливості взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки у період дії режиму воєнного часу**

### **2.2.1. Взаємодія підрозділів Національної поліції України та Національної гвардії України**

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону.

Однією із основних функцій Національної гвардії України є участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян, участь у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану. Визначено порядок спільного залучення сил і засобів Національної гвардії та

---

<sup>40</sup>Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лип. 2020 р. № 573. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-p#Text>.

інших правоохоронних органів держави щодо забезпечення охорони громадського порядку під час зазначених заходів, та організації взаємодії під час виконання поставлених завдань за призначенням<sup>41</sup>.

На територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи – військові адміністрації<sup>42</sup>.

Відповідно до п. 4 Наказу МВС України від 10.08.2016 року № 773, основними *формами взаємодії* Національної поліції України та Національної гвардії України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку є:

- спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;
- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;
- проведення спільних заходів із метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць<sup>43</sup>.

Незважаючи на те що ці форми взаємодії визначено у звичайних умовах існування держави, можна констатувати, що вони будуть діяти і під час уведення правового режиму воєнного стану.

Відповідно до Положення про функціональну підсистему забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, безпеки дорожнього руху єдиної державної системи цивільного захисту (Наказ МВС України від 04.10.2019 року № 835), *основні форми взаємодії, що стосуються саме забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку та які утворюють особливості такого забезпечення саме поліцією:*

- здійснення регулювання дорожнього руху та контролю за додержанням Правил дорожнього руху, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306<sup>44</sup>, його учасниками та за правомірністю експлуатації

<sup>41</sup>Про Національну гвардію України: Закон України від 13 берез. 2014 р. № 876-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.

<sup>42</sup>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

<sup>43</sup>Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 серп. 2016 р. № 773. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>.

<sup>44</sup>Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовт. 2001 р. № 1306. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п#Text>.

транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, зокрема в особливий період та в умовах правового режиму воєнного стану відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану»;

- організація контролю за дотриманням спеціальних режимів перевезень автомобільними дорогами та режимів допуску до зон надзвичайних ситуацій і районів проведення антитерористичних заходів (у разі їх установа), а також організація регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації;

- проведення аеромедичної евакуації постраждалих, зокрема важкохворих, поранених поліцейських та військовослужбовців Національної гвардії України;

- організація і здійснення якісної комунікації та взаємодії з органами управління цивільного захисту, органами виконавчої влади й населенням щодо загроз виникнення та/або перебігу проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, створення пересувних (мобільних) пунктів управління й оперативних груп, організацію їх роботи;

- посилення охорони та за потреби введення в дію планів оборони органів (підрозділів) функціональної підсистеми забезпечення публічної безпеки тощо.

### **2.2.2. Взаємодія Національної поліції України зі Збройними силами України**

Діяльність Збройних Сил України щодо забезпечення публічної безпеки безпосередньо впливає з правових положень щодо їх взаємодії з Національною поліцією, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану.

Так, спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України і Міністерства оборони України від 26.09.1994 року № 428/220 та наказом Міністерства оборони України від 16.12.1994 року № 292 передбачено можливість спільного патрулювання працівників Національної поліції та військовослужбовців Збройних Сил України. Зокрема, встановлено, що спільне патрулювання військовослужбовців і поліцейських організується в місцях дислокації військових частин Збройних Сил України і на територіях, що прилягають до них, і призначається для захисту прав, свобод, законних інтересів, життя і здоров'я громадян, боротьби з правопорушеннями військовослужбовців. При цьому передбачено можливість виділення технічних засобів Збройних Сил для реалізації операцій щодо знешкодження бандитських та інших злочинних угруповань.

З метою визначення порядку організації та підтримання взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України під час виконання завдань з охорони державного кордону та підтримання (забезпечення) публічної безпеки і порядку в межах контрольованих прикордонних районів наказом Міністерства

внутрішніх справ України від 04.08.2017 року № 689 затверджено окрему Інструкцію про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України<sup>45</sup>. При цьому даною Інструкцією питання взаємодії між окремими працівниками Національної поліції та Державної прикордонної служби України щодо забезпечення публічної безпеки за умови виникнення терористичної загрози обмежується обов'язком дільничного офіцера поліції негайно інформувати інспектора Державної прикордонної служби у разі виявлення або отримання даних про терористичні акти, вчинені на поліцейській дільниці обслуговування, або підготовку до них.

### **2.2.3. Взаємодія Національної поліції України з органами Служби безпеки України**

Забезпечення публічної безпеки – завдання не тільки Національної поліції України, а й інших суб'єктів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом. Саме Службі безпеки України надано статус головного органу у загальнодержавній системі боротьби з тероризмом (ч. 3 ст. 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»)<sup>46</sup>.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про Службу безпеки України» до системи Служби безпеки України віднесено Антитерористичний центр, який функціонує при Службі безпеки України для організації і проведення антитерористичних операцій та координації діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до антитерористичних операцій<sup>47</sup>.

Антитерористичний центр є постійно діючим органом при Службі безпеки України, який здійснює координацію діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом у запобіганні терористичним актам щодо державних діячів, критичних об'єктів життєзабезпечення населення, об'єктів підвищеної небезпеки, актам, що загрожують життю і здоров'ю значної кількості людей, та їх припиненні (п. 1 Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України).

---

<sup>45</sup> Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04 серп. 2017 р. № 689. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-17#Text>.

<sup>46</sup> Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

<sup>47</sup> Про Службу безпеки України: Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.

*Завдання, Антитерористичного центру при Службі безпеки України:*

- організація і проведення антитерористичних операцій;
- координація діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до конкретних антитерористичних операцій;
- взаємодія із спеціальними службами, правоохоронними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань боротьби з тероризмом.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», для безпосереднього управління конкретною антитерористичною операцією та керівництва силами і засобами, які залучаються до здійснення антитерористичних заходів, утворюється оперативний штаб, очолюваний керівником Антитерористичного центру при Службі безпеки України (координаційної групи відповідного регіонального органу Служби безпеки України) або особою, яка його заміщує, першим заступником чи заступником керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України.

Керівник оперативного штабу визначає межі району проведення антитерористичної операції, приймає рішення про використання сил і засобів, що залучаються до її проведення, а в разі потреби за наявності передбачених законом підстав вносить на розгляд Ради національної безпеки і оборони України пропозиції щодо введення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Взаємодія на державному та регіональному рівнях здійснюється в єдиній державній системі запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків (єдина державна система) відповідно до вимог Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 року № 92.

Згідно із зазначеним Положенням єдина державна система запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків складається з постійно діючих територіальної і функціональної підсистем (п. 3-5).

До територіальної підсистеми входять координаційні групи Антитерористичного центру при регіональних органах Служби безпеки України та їх штаби, які організують діяльність щодо запобігання, реагування, припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків.

До функціональної підсистеми входять структурні підрозділи суб'єктів боротьби з тероризмом та Міжвідомча координаційна комісія Антитерористичного центру при Службі безпеки України.

Територіальна і функціональна підсистеми взаємодіють шляхом: обміну інформацією про загрозу вчинення терористичного акту; проведення спільних оперативно-розшукових та інших заходів; проведення моніторингу стану і тенденцій поширення тероризму в Україні та за її межами; організації і проведення



командно-штабних та тактико-спеціальних навчань і тренувань з використанням сил і засобів суб'єктів боротьби з тероризмом.

Повноваження щодо координації діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом, так само як і координація функціонування усієї державної системи боротьби з тероризмом, покладено на Антитерористичний центр при Службі безпеки України.

Управління функціональною підсистемою єдиної державної системи здійснюється суб'єктами боротьби з тероризмом в рамках функціонування Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру.

У свою чергу, управління територіальною підсистемою єдиної державної системи здійснюється координаційними групами Антитерористичного центру при регіональних органах Служби безпеки України<sup>48</sup>.

*Відповідно до ст. 8 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» взаємодія суб'єктів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, полягає в обов'язку:*

1) взаємодіяти з метою припинення злочинної діяльності осіб, причетних до тероризму, в тому числі міжнародного, фінансування, підтримки чи вчинення терористичних актів та злочинів, які скоєні з терористичною метою;

2) здійснювати обмін інформацією щодо: заволодіння чи виникнення загрози заволодіння терористичними групами (терористичними організаціями) зброєю, вибуховими речовинами, іншими засобами масового ураження; перетинання державного кордону України її громадянами, іноземцями та особами без громадянства з метою вчинення терористичних актів; виявлених у пасажирів проїзних документів, що дають право на проїзд у транспортних засобах міжміського та міжнародного сполучення, з ознаками підроблення; використання чи загрози використання терористами, терористичними групами чи терористичними організаціями засобів зв'язку та комунікаційних технологій;

3) сприяти забезпеченню ефективного прикордонного контролю, контролю за видачею документів, що посвідчують особу, та проїзних документів з метою запобігання їх фальсифікації, підробленню або незаконному використанню;

4) запобігати діям або пересуванню терористів, терористичних груп чи терористичних організацій, а також осіб, які підозрюються у вчиненні терористичних актів або причетності до міжнародних терористичних груп чи організацій;

5) припиняти спроби іноземців, щодо яких є дані про їх причетність до міжнародних терористичних груп чи організацій, здійснювати транзитний проїзд через територію України.

---

<sup>48</sup> Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лют. 2016 р. № 92. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-p#Text>.

*Особливості взаємодії Національної поліції України з органами Служби безпеки України в умовах воєнного стану:*

1) взаємодія між Національною поліцією України та органами Служби безпеки України є наслідком управлінської діяльності з координації у межах єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків;

2) взаємодія між Національною поліцією України та Службою безпеки України як суб'єктів, що безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, відбувається на державному та регіональному рівнях за функціональним та територіальним принципами;

3) взаємодія між елементами єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків ґрунтується на організаційній діяльності колегіального координаційного органу, а саме: Антитерористичного центру при Службі безпеки України – на рівні єдиної державної системи; Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру при Службі безпеки України – у межах функціональної підсистеми; координаційних груп Антитерористичного центру при регіональних органах Служби безпеки України – на рівні територіальної підсистеми.

#### **2.2.4. Взаємодія органів Національної поліції України з органами державної влади та органами місцевого самоврядування**

Питання взаємодії Національної поліції України з органами державної влади та місцевого самоврядування належать до загальних положень Закону України «Про Національну поліцію». Так, статтею 5 вказаного Закону закріплено, що поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів.

Ширше зміст взаємодії Національної поліції України розкрито у п. 8 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 року № 877, відповідно до якого Національна поліція України під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних

держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями<sup>49</sup>.

Виконання завдань поліції щодо забезпечення публічної безпеки значною мірою залежить від взаємодії з іншими органами державної влади (мається на увазі ті, що не віднесені до суб'єктів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом), органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності.

Законом України «Про боротьбу з тероризмом» передбачена можливість залучення до участі в антитерористичних операціях будь-яких центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від підпорядкованості і форми власності, їх посадових осіб, а також громадян за їх згодою (ч. 5, 6 ст. 4). При цьому взаємодія державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, організацій, їх посадових осіб у якості повідомлень про дані, що стали їм відомі, щодо терористичної діяльності або будь-яких інших обставин, інформація про які може сприяти запобіганню, виявленню і припиненню терористичної діяльності, а також мінімізації її наслідків, зокрема до органів Національної поліції, є обов'язковою вимогою згідно зі ст. 9 Закону України «Про боротьбу з тероризмом».

Відповідні положення титульного Закону кореспондуються зі змістом нормативних актів, які регламентують діяльність відповідних органів. Наприклад, ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»<sup>50</sup> до повноважень щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян віднесено, зокрема, сприяння діяльності органів Національної поліції України, а також суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національного антикорупційного бюро України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України (п. 2 ч. 1).

Важливим напрямом взаємодії Національної поліції України з іншими правоохоронними органами, громадськими організаціями та волонтерами є розшук зниклих, викрадених громадян та осіб, які потрапили в полон. З цією метою систематично здійснюється обмін інформацією з Об'єднаним центром з координації пошуку, звільнення незаконно позбавлених волі осіб, заручників та встановлення місцезнаходження безвісти зниклих у районі проведення антитерористичної операції, який діє при Службі безпеки України.

Взаємодія також відбувається з Військовою службою правопорядку Збройних сил України, Державною прикордонною службою України, територіальними підрозділами судово-медичних експертиз Міністерства охорони здоров'я України,

---

<sup>49</sup> Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 877. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п#Text>.

<sup>50</sup> Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.

Національним комітетом Червоного Хреста України та волонтерськими організаціями, які ведуть облік безвісти зниклих, полонених та беруть участь у їх розшуку, звільненні.

Таким чином, взаємодія органів Національної поліції України з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування у період дії режиму воєнного стану:

1) перший – внутрішній, який полягає в узгодженні діяльності з суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом всередині єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків;

2) другий – зовнішній, тобто узгодження діяльності з іншими рівноправними, незалежними один від одного органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, а також громадськістю.

### **2.2.5. Взаємодія органів Національної поліції України з громадськістю**

Законом України «Про Національну поліцію» також передбачено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань. Зокрема, поліція надає підтримку програмам правового виховання, пропагує правові знання в освітніх закладах, засобах масової інформації та у видавничій діяльності (ст. 89).

Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення такої діяльності. Зокрема, контроль за діяльністю поліції може здійснюватися у формі залучення представників громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських та до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків відповідно до законів та інших нормативно-правових актів України (ст. 89, 90 Закону України «Про Національну поліцію»).

*Зміст взаємодії Національної поліції України з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку щодо забезпечення публічної безпеки легко оцінити, виходячи зі змісту їх основних завдань (ст. 9 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»), а саме:*

– надання допомоги органам Національної поліції України у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним, кримінальним проступкам і злочинам;

– інформування органів Національної поліції України про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань;

– сприяння органам Національної поліції України у виявленні і розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань;

– участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх.

Отже, потенціал громадськості та поліції може стати вагомим важелем підвищення ефективності діяльності всіх суб'єктів щодо досягнення цілей з підтримання публічної безпеки в суспільстві, а координація надає взаємовідносинам поліції і громадським формуванням стійкого цілеспрямованого характеру, забезпечить оптимальний розподіл функцій щодо здійснення правоохоронної діяльності, єдність стратегічних та тактичних дій.

*Форми взаємодії Національної поліції України з громадськістю у період дії режиму воєнного стану:*

- 1) залучення громадськості до участі у правозахисній роботі;
- 2) участь громадян у підтриманні публічної безпеки та порядку;
- 3) інформування громадянами поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини та осіб, причетних до їх вчинення (готування);
- 4) організаційну допомогу інформативного характеру з приводу розшуку безвісти зниклих осіб
- 5) участь громадськості в підвищенні кваліфікації поліцейських щодо формування знань вузькогалузевої спрямованості для задоволення потреб населення;
- 6) надання матеріально-технічної підтримки з метою удосконалення діяльності поліції;
- 7) реалізацію програм правового та патріотичного виховання населення;
- 8) формування кадрового потенціалу для органів Національної поліції завдяки реалізації спільних проектів для молоді, яка прагне до вивчення правової, військово-спеціальної та фізичної підготовки тощо.

*Основні ознаки взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану:*

– відносини, які виникають між суб'єктами забезпечення публічної безпеки, є адміністративно-правовою взаємодією, яка попередньо може ґрунтуватися на управлінській діяльності з координації у межах єдиної державної системи

запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків;

- суб'єктів взаємодії об'єднує єдина мета щодо виконання спільних завдань;

- взаємодія полягає в узгодженні дій суб'єктів за цілями, часом, місцем проведення і програмою, наслідком чого має бути підвищення ефективності їх діяльності;

- поліція щодо забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану взаємодіє з іншими суб'єктами боротьби з тероризмом (основними серед яких виступають суб'єкти, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом у розумінні Закону України «Про боротьбу з тероризмом»), органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, громадськістю;

- взаємодія між суб'єктами боротьби з тероризмом відбувається на державному та регіональному рівнях за функціональним та територіальним принципами;

- взаємодія суб'єктів забезпечення публічної безпеки мати два напрями: внутрішній – узгодження діяльності з суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом всередині єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків; зовнішній – узгодження діяльності з іншими рівноправними, незалежними один від одного органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, а також громадськістю;

- взаємодія між елементами єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків ґрунтується на організаційній діяльності колегіального координаційного органу, а саме: Антитерористичного центру при Службі безпеки України – на рівні єдиної державної системи; Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру при Службі безпеки України – у межах функціональної підсистеми; координаційних груп Антитерористичного центру при регіональних органах Службі безпеки України – на рівні територіальної підсистеми;

- процес взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки має власну нормативно-правову базу;

- взаємодія Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки направлена на захист прав, свобод та забезпечення безпеки громадян, запобігання і припинення терористичних актів та інших правопорушень;

- під час взаємодії кожен із взаємодіючих суб'єктів діє в межах визначених повноважень (наданих прав), що є основою для формування форм та методів їхньої діяльності.

Отже, виконання поліцією завдань щодо забезпечення публічної безпеки, зокрема в умовах воєнного стану, значною мірою залежить від її взаємодії з органами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інституціями громадянського суспільства. У ході такої взаємодії відбувається постійний обмін інформацією з проблемних питань та усунення факторів, які дестабілізують обстановку в регіоні, погоджуються дії з представниками громадськості, координаторами від засобів масової інформації, місцевим населенням, яке залучається до підтримання публічного порядку, державними та приватними організаціями, які надають послуги охорони, доставки тощо для ефективного контролю за оперативною обстановкою та реалізації спільних заходів у разі виникнення реальної терористичної загрози.

#### **2.2.6. Взаємодія Національної поліції України з добровольчими формуваннями територіальної оборони**

Важливою особливістю забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану є ефективна взаємодія з добровольчими формуваннями територіальної оборони, а саме відповідно до п. 3 ст. 3 Закону України «Про основи національного спротиву»:

- своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій із відсічі збройної агресії проти України;

- участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення, районного у містах рад, сільських, селищних, порушення функціонування та виведення з ладу яких становить загрозу для життєдіяльності населення;

- участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій;

- участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах;

- участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;

- участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

- участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника)<sup>51</sup>.

Окрім цього, низку особливостей забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану передбачено Постановою Кабінету Міністрів України «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» від 08.07.2020 року № 573, яка крім питань взаємодії з іншими правоохоронними органами закріплює права патрулів під час дії комендантської години, а саме:

- 1) затримувати і доставляти в органи або підрозділи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;

- 2) перевіряти в осіб посвідчення, документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, або паспортні документи іноземця, особи без громадянства, документи, що підтверджують законність перебування на території України, та перепустки, а в разі їх відсутності – затримувати відповідних осіб та доставляти в органи або підрозділи Національної поліції для встановлення особи; за потреби проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, які ними перевозяться;

- 3) вилучати в осіб предмети, які є знаряддям, засобом або предметом правопорушення, і передавати їх органам або підрозділам Національної поліції;

- 4) тимчасово обмежувати або забороняти на вулицях та дорогах, окремих ділянках місцевості та в інших громадських місцях перебування або пересування осіб, рух транспортних засобів, зокрема транспортних засобів іноземних, консульських установ чи представництв міжнародних організацій; виводити осіб з окремих ділянок місцевості та об'єктів, евакуюювати транспортні засоби;

- 5) входити (проникати) на територію та у приміщення підприємств, установ і організацій, у житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать особам, під час припинення кримінального правопорушення та в разі переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю осіб;

- б) використовувати зі службовою метою засоби зв'язку і транспортні засоби, що належать особам (за їх згодою), підприємствам, установам і організаціям, за винятком транспортних засобів іноземних консульських установ чи представництв міжнародних організацій, для запобігання вчиненню кримінального

---

<sup>51</sup> Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 р. № 1702-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.



правопорушення, переслідування та затримання осіб, що підозрюються у вчиненні злочину або для доставки до лікувальних закладів осіб, які потребують медичної допомоги, проїзду до місця злочину;

7) застосовувати відповідно до законодавства заходи фізичного впливу, зброю і спеціальні засоби<sup>52</sup>.

### **2.3. Особливості діяльності Національної поліції України під час несення служби на блокпостах**

З 2014 року сили оборони та захисту здійснюють відсіч незаконним посяганням держав-терористів. З метою захисту населення та території країни працівники правоохоронних органів залучаються до здійснення багатьох розширених завдань. Зокрема, несення служби на блокпостах у взаємодії з Національною гвардією України чи Державною прикордонною службою.

Блокпост – це дорожній укріплений контрольно-перепускний пункт із озброєною охороною, здатний самостійно тримати колову оборону. На ньому здійснюється контроль руху та перевірка чи блокування людей і транспортних засобів<sup>53</sup>.

Основними завданнями поліцейських під час несення служби на блокпосту є:

- перевірка та огляд громадян, транспортних засобів, майна, які мають намір перетнути контрольно-перепускний пункт;
- перевірка документів громадян та транспортного засобу;
- виявлення диверсіно-розвідувальних груп країн-агресорів;
- виявлення каналів постачання зброї, боєприпасів, заборонених законом предметів;
- блокування здійснення пересування людьми певною територією (повного або часткового);
- забезпечення дотримання людьми встановленої комендантської години на визначеній території;
- здійснення спостереження;

Основними видами блокпостів є:

- *стаціонарні (постійні)* – влаштовують на важливих стратегічних ділянках (в'їзди/виїзди з міст, селищ, стратегічних об'єктів; на перетинаючих дорогах, мостах тощо) для цілодобового чергування. Чергування на стаціонарних блокпостах здійснюється цілодобово;

<sup>52</sup> Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лип. 2020 р. № 573. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-п#Text>.

<sup>53</sup> Дії на блокпосту (контрольно-перепускному пункті) (за досвідом проведення ООС (раніше АТО) [Текст] : метод. рек. / за заг ред. С. В. Петкова. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 72 с.

- *тимчасові* – влаштовують на певний термін на важливих об'єктах та територіях з метою патрулювання, перевірки осіб та транспортних засобів, які пересуваються у визначених межах;

- *рухомі* (мобільні) – влаштовуються на територіях де відсутні стаціонарні блокпости з метою здійснення посиленого контролю над недопущенням перетину певної межі чи перевезення заборонених предметів. Розташовується в неочікуваних місцях. Час від часу він змінює своє місце розташування. Здійснюють швидкі огляди.

- *приховані* – влаштовуються для затримання чи ведення спостереження за рухом осіб, транспорту тощо.

Блокпости повинні облаштовувати колючим дротом та спеціальними загородженнями.

Висота дротяного загородження не повинна перевищувати рівня спостереження, для блокування руху повинен бути передбачений великий важкий, але в той же час швидкодіючий шлагбаум (рухомий бар'єр). Великі бетонні блоки повинні бути розміщені на кожному напрямку руху по дорозі. По периметру посту повинні бути розташовані сигнальні ракети, які запускаються пристроями натяжної дії, і інші аналогічні засоби попередження. На прилеглий території, на значній відстані повинна бути видалена рослинність. Для зупинки транспорту повинні бути передбачені настили з шипами і виступами дорожнього покриття, створюваними для обмеження швидкості. Прожектори не повинні висвітлювати або засліплювати особовий склад. У міських умовах блокпост повинен мати групу прикриття, розташовану на дахах довколишніх будівель. Дротяні сітки (паркани з ланцюгових ланок) повинні знаходитися на відстані 15-20 м. Перед позицією бронеавтомобілів, щоб запобігти нападу гранатометників на броньовані машини чи спецавтомобілі з відстані ураження. Позиція повинна бути організована тактично грамотно.

Для укриття оборони особового складу повинно бути обладнано щілину-притулок; бункер повинен знаходитися на відстані не менше 15–30 метрів від дороги. Ця певна відстань не повинна перевищувати відстань, на якій поліцейський, що перевіряє транспортний засіб, може перемовлятися з бійцем що його прикриває<sup>54</sup>.

Під час несення служби на блокпостах поліцейські оснащені:

- камерами з функцією нічного розпізнавання;
- модулями з планшетами;
- Інтернет зв'язком.

Склад уповноважених осіб на блокпосту поділяється на:

<sup>54</sup>В. Євтушок, Р. Смола Особливості несення служби національною поліцією на стаціонарних і мобільних блокпостах. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* [Текст] : : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків: ХНУВС, 2019. С. 117-121.

- організаційно-управлінську групу;
- групу, яка здійснює перевірку документів та транспортних засобів;
- групу підтримки (підгрупа охорони та підгрупа застосування спец. засобів);
- резерв.

Зовнішній вигляд та спорядження мають відповідати встановленим зразкам.

Уповноважена особа повинна бути:

- у формі;
- у захисному спорядженні;
- з достатньою кількістю боєприпасів та аптечкою.

Автоматичну зброю необхідно носити праворуч на довгому ремені, перекинутому на ліве плече через голову.

Основними завданнями працівників Національної поліції України при несенні служби на блокпостах є:

1. *Перевірка документів.* Люди, які мають намір перетнути обмежену територію мають пред'явити документ, що посвідчує особу, спеціальну перепустку та документи на транспорт чи майно.

Спеціальна перепустка видається уповноваженим на те органом, а її зразок знаходиться на блокпосту. Якщо є необхідність, то поліцейський має реєструвати особу в спеціальному журналі де зазначає: місце, час, дані особи та ін.

Відповідно до Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану <sup>55</sup> уповноважена особа може перевірити документи в випадках:

- якщо особа має зовнішні ознаки, схожі на ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом;
- якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином не можливо;
- якщо особа перебуває в місці вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення;

<sup>55</sup> Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 груд. 2021 р. № 1456. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-п#Text>.

– порушення особою відповідних заборон, введених на території, де запроваджено правовий режим воєнного стану.

У разі відсутності документів особу може бути затримано на строк, який зазначений в Кодексі України про адміністративні правопорушення.

2. *Зупинка транспортних засобів.* Уповноважена особа може зупинити транспортний засіб у разі:

- проїзду транспортних засобів через блокпости та контрольні пункти в'їзду-виїзду;

- порушення водієм Правил дорожнього руху;

- якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

- якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення ДТП чи правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення ДТП чи правопорушення;

- якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

- необхідності обмеження чи заборони руху транспортних засобів;

- якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

- порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв

- необхідності здійснення опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення ДТП чи правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

- необхідності залучення водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів ДТП.

Перевірка транспортних засобів може бути ретельною (перевіряються всі автомобілі) та вибірковою (випадковий вибір; є підозри; наявна розвідувальна інформація).

3. *Огляд транспортного засобу.* У п. 9 Порядку<sup>56</sup> зазначено, що поверхневу перевірку особи, речей, транспортного засобу, багажу чи вантажу уповноважені особи можуть проводити:

- якщо існує достатньо підстав вважати, що у транспортному засобі перебуває правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

---

<sup>56</sup> Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 груд. 2021 р. № 1456. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-п#Text>.

- якщо існує достатньо підстав вважати, що у транспортному засобі перебувають речі, обіг яких заборонено чи обмежено або які становлять загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

- якщо існує достатньо підстав вважати, що речі, багаж, вантажі або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або вони перебувають у тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

У процесі перевірки на території блокпосту знаходиться один автомобіль, а всі інші чекають поза межами (до 50 метрів) з вимкненими двигунами. Тільки після сигналу персоналу блокпосту інший автомобіль заводить двигун та починає повільно рухатись до зони огляду. Під час перевірки, водій відчиняє двері, багажник, капот та відходить на відстань від 5 метрів. В такій зоні й перебувають пасажирів автомобіля.

У темну пору – водій за 50 метрів має вимкнути двигун, увімкнути світло в салоні та підготувати документи для подальшої перевірки. Усі наступні дії особа виконує за командою уповноваженої особи.

При здійсненні огляду спочатку перевіряється двигун (може проводитись перевірка за допомогою дзеркал); далі салон автівки (перевіряються сидіння, килимки, речові скрині та всі інші потенційні місця для схованок); далі багажник (перевіряються місця для зберігання запасих колег та інструментів, бачки з ємкостями та ін.); далі шасі (перевірка колес, ковпаків, захисту дна тощо). Останнім перевіряється вантаж із застосуванням металевих стержнів

4. *Поверхневий огляд особи.* У ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію»<sup>57</sup> зазначено порядок проведення візуального огляду особи/речей особи, яка не підозрюється у вчиненні адміністративного/кримінального правопорушення, проте існує достатньо підстав вважати, що вона має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

Поверхнева перевірка може здійснюватись завдяки:

- візуальному огляду;
- проведенню (не поплескуванню) по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом;
- візуальному огляду речей, багажу, вантажів та/або транспортного засобу (салону, багажника).

---

<sup>57</sup> Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 року № 580-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

## 2.4. Окремі аспекти щодо профілактики правопорушень, що посягають на публічну безпеку і порядок в умовах воєнного стану

Проблема попередження та профілактики правопорушень, що безпосередньо посягають на публічну безпеку і порядок, в умовах воєнного стану, набуває надважливого значення, адже уже понад півтора роки як російські війська здійснили вторгнення на територію України та наносять шкоди інфраструктурі, економіці країни, здійснюють вбивства, однак, паралельно мають місце внутрішні загрози, що посягають на публічну безпеку і порядок, – вчинення громадянами України адміністративних проступків у цій сфері<sup>58</sup>.

Для ефективного здійснення профілактики правопорушень, що посягають на публічну безпеку і порядок в умовах воєнного стану, необхідно:

- належним чином організувати діяльність підрозділів поліції, в функціональні обов'язки яких, тим чи іншим чином входить зазначене.;
- урахуванням оперативної обстановки, природних та штучних, соціальних, а також воєнно-політичних умов, що склалися, необхідно вжити заходів щодо систематичної оцінки криміногенної ситуації;
- ведення обліку осіб, які відбували покарання за тяжкі та особливо тяжкі злочини;
- задіяти додаткові сили та засоби для здійснення заходів щодо патрулювання громадських місць, де і вчиняється лєвова частка проступків у описуваній сфері;
- періодично проводити відпрацювання комплексу дій з реагування на найбільш нетипові для звичних умов ситуації;
- планування та створення певних алгоритмів дій з припинення правопорушень, які можуть вчинятись як раптово, так і через ретельну підготовку.

До таких планів мають бути включені зокрема: наявні сили, засоби їх взаємодія, можливості залучення додаткових сил та засобів, резерви, варіанти посиленого несення служби, бойова готовність залучених поліцейських, схеми зв'язку, конкретні обов'язки, оперативні карти, а також порядок взаємодії з іншими правоохоронними органами, що дислокуються в районі, місті, тощо<sup>59</sup>.

- активізувати індивідуально-профілактичні заходи у вигляді бесід, відвідування за місцем мешкання осіб, які знаходяться на профілактичних обліках в поліції або притягувались до юридичної відповідальності за вчинення антигромадських дій або ведення асоціального способу життя.

---

<sup>58</sup> Шевяков М.О. Профілактика правопорушень, що посягають на громадський порядок в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми превентивної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану* [Текст]: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 91.

<sup>59</sup> Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. С. 137.

Зазначений комплекс заходів, впливатиме на підвищення рівня забезпечення громадської безпеки та громадського порядку на теренах нашої держави, мінімізує кількість адміністративних правопорушень у цій сфері, що надасть можливість на більш високому рівні захистити права громадян та не допустити виникнення у соціумі ілюзій безкарності та стереотипів аномії. Зазначені заходи повинні сформувати у соціумі розуміння персональної відповідальності за протиправні суспільно шкідливі діяння, які посягають на публічну безпеку і порядок, не допустити підриву авторитету органів державної влади та мінімізувати кількість вчинених проступків<sup>60</sup>.

---

<sup>60</sup> Захарченко О. Деякі питання щодо профілактики правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* [Текст]: VII Міжнародна науково-практична конференція. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 253-254.

## ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, Національна поліція України в умовах дії воєнного стану:

- набуває особливих повноважень, які закріплені в Законах України «Про Національну поліцію» та «Про правовий режим воєнного стану»;

- підпорядковується військовим адміністраціям, які набувають статусу державних органів, що виконують керування та координацію наданих сил та засобів;

- здійснює профілактику, припинення та ліквідація групових порушень публічного порядку та масових протестів чи заворушень;

- приймає участь в розборі завалів;

- забезпечує охорону критично важливих об'єктів;

- надає допомогу в порятунку людей;

- охороняє майно, яке залишиється з певних обставин без догляду;

- забезпечує дотримання коменданської години;

- несе службу у взаємодії з Національною гвардією, Збройними силами України та іншими визначеними силами цивільного захисту з метою забезпечення дотримання громадянами встановлених правил, що діють в межах введеного воєнного стану.

Вимоги воєнного стану є обов'язковими. Тому, поліцейські несуть службу цілодобово та намагаються забезпечувати їх дотримання громадянами й особами, які перебувають на території країни де розгорнуті воєнні дії.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
3. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1934-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.
4. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 5 лют. 2004 р. № 1449-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15#Text>.
5. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п#Text>.
6. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 берез. 2014 р. № 876-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.
7. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
8. Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 лист. 2018 р. № 971. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text>.
9. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серп. 2014 р. № 360. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-п#Text>.
10. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 груд. 2015 р. № 1052. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>.
11. Про затвердження Положення про Службу судової охорони: Рішення Вищої ради правосуддя від 04 квіт. 2019 р. № 1051/0/15-19. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>.
12. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 4 берез. 1998 р. № 160/98-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text>.
13. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3475-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text>.
14. Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 25 квіт. 2016 р. № 171/2016. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171/2016#Text>.
15. Деякі питання Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 верес. 2020 р. № 819. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2020-п#Text>.

16. Мисник Н. Робота судів України в умовах воєнного стану. *Юрліга. Ligazakon*. URL: [https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874\\_robota-sudv-ukrani-v-umovakh-vonnogo-stanu](https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874_robota-sudv-ukrani-v-umovakh-vonnogo-stanu).

17. Про розвідку: Закон України від 17 верес. 2020 р. № 912-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text>.

18. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. І. Безпалової. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.

19. Швець О.М. Публічна безпека й порядок в умовах карантину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 238-241.

20. Ковалів М. В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 837. С. 65-70.

21. Національна поліція України в умовах воєнного стану. Настільна книга поліцейського. / Під заг. ред. Копотуна І. М. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 508 с.

22. Про внесення змін до законів України “Про Національну поліцію” та “Про Дисциплінарний статут Національної поліції України” з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану: Закон України від 15 берез. 2022 р. № 2123-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.

23. Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов’язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2191-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2191-20#Text>.

24. Про внесення змін до деяких законів України щодо присвоєння спеціальних звань поліції під час дії воєнного стану: Закон України від 24 берез. 2022 р. № 2151-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2151-20#Text>.

25. Про електронні комунікації: Закон України від 16 груд. 2020 р. № 1089-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>.

26. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

27. Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов’язаних та резервістів: Закон України від 16 берез. 2017 р. № 1951–VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1951-19#Text>.

28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню: Закон України від 13 лип. 2023 р. № 3232-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3232-20#n63>.

29. Про внесення змін до пункту 4 Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 трав. 2023 р. № 485. *LIGA 360*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp230485?an=1>.

30. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної

(громадської) безпеки і порядку : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 серп. 2016 р. № 773. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>.

31. Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лип. 2020 р. № 573. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-п#Text>.

32. Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовт. 2001 р. № 1306. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п#Text>.

33. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04 серп. 2017 р. № 689. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-17#Text>.

34. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

35. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.

36. Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лют. 2016 р. № 92. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-п#Text>.

37. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 877. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п#Text>.

38. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.

39. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 р. № 1702-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.

40. Дії на блокпосту (контрольно-перепускному пункті) (за досвідом проведення ООС (раніше АТО) [Текст] : метод. рек. / за заг ред. С. В. Петкова. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 72 с.

41. В. Євтушок, Р. Смола Особливості несення служби національною поліцією на стаціонарних і мобільних блокпостах. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* [Текст] : : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків: ХНУВС, 2019. С. 117-121.

42. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 груд. 2021 р. № 1456. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-п#Text>.

43. Шевяков М.О. Профілактика правопорушень, що посягають на громадський порядок в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми превентивної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану* [Текст]: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 91.

44. Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

45. Захарченко О. Деякі питання щодо профілактики правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* [Текст]: VII Міжнародна науково-практична конференція. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 253–254.